

หมอเยียวยาสังคม (Social Shaman)

วิจักขณ์ พานิช เขียน

“การช่วยเหลือผู้อื่นทางกายภาพนั้นก็เป็นเรื่องหนึ่ง แต่สิ่งที่สำคัญยิ่งกว่า ก็คือการทำหน้าที่ที่เรา รู้จักมอบคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์คืนให้แก่พวกเขา จนคนเหล่านั้นสามารถที่จะยืนหยัดต่อสู้ปัญหาและเผชิญหน้ากับทุกขสัจได้ด้วยตัวของเขาเองอย่างเต็มภาคภูมิ เมื่อความยึดมั่นในความเป็นตัวเราของเรา ถูกแปรเปลี่ยนเป็นพลังแห่งการตื่นรู้ เป็นความรักและความปรารถนาดีที่เกิดขึ้นจากความเคารพและอ่อนน้อมที่จะเรียนรู้ร่วมกัน เมื่อนั้นการดำเนินชีวิตของเราในฐานะคนธรรมดาๆ คนหนึ่ง ก็จะกลายเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้คนรอบข้างได้สัมผัสและเข้าใจถึงการมีชีวิตที่แท้ เป็นชีวิตอันเต็มเปี่ยมด้วยคุณค่าและความหมายในตัวมันเองอย่างแท้จริง” นั่นคือสิ่งที่ผม ได้เรียนรู้จากอาจารย์สุลักษณ์ตลอดเวลาที่ได้รู้จักกับท่าน

สิ่งที่เรียกกันว่าแรงบันดาลใจนี้เอง ที่จะทำหน้าที่เป็นต้นกำเนิดอันทรงพลังของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยจะจุดประกาย ส่องแสง คลอแรงใจให้กับผู้คนรุ่นแล้วรุ่นเล่า ให้เขาได้เข้าใจถึงคุณค่าที่แท้จริงของชีวิต ดังดวงอาทิตย์ที่ไม่เคยหยุดให้แสงแห่งความอบอุ่นแก่มวลมนุษยชาติ

อาจารย์สุลักษณ์ คือ บุคคลผู้ซึ่งได้เรียนรู้ ฝึกฝนและบ่มเพาะความเต็มเปี่ยมด้านในในตนเอง อันเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่องานทางสังคมของท่าน เมื่อเรารู้จักที่จะเคารพและจริงใจต่อตนเอง การทำงานเพื่อสังคมก็จะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากความเคารพในหัวใจมนุษย์ทุกผู้อย่างแท้จริง ไม่มีการแบ่งแยกมนุษย์ด้วยสูงต่ำ ดำขาว ยากดีมีจน ชีวิตของอาจารย์ยังแสดงถึงชีวิตที่เรียบง่าย ให้คนรุ่นหลังได้เห็นศักยภาพของมนุษย์ธรรมดาคนหนึ่ง ที่รู้จักตัวเอง และเลือกทำให้สิ่งที่ถูกต้อง เป็นคนธรรมดาๆ ที่สามารถเข้าถึงธรรมชาติอันเป็นพื้นฐานของสรรพสิ่งอย่างไม่แยกขาดจากชีวิต มีความเต็มเปี่ยมและสมบูรณ์ในคุณค่า ที่หากเราทุกคนได้รู้จักเรียนรู้ที่จะบ่มเพาะมันจนงอกงาม มันก็จะถักทอเป็นสายสัมพันธ์อันเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายสันติภาพทางสังคมที่งดงามยิ่ง

ตลอดชีวิตของท่าน อาจารย์สุลักษณ์ได้เป็นแบบอย่างของบุคคลที่ยอมสละจากลาภยศ สรรเสริญ ทรัพย์สินเงินทอง และชื่อเสียง ที่ดูเหมือนผู้คนที่มีการศึกษาสูงในบ้านเรา ต่างก็ไขว่คว้าแสวงหากัน แต่ตรงกันข้ามอาจารย์กลับทุ่มเทชีวิตให้กับการปลูกต้นกล้าแห่งคุณค่า ด้วยการสร้างสรรค์กิจกรรมและก่อตั้งองค์กรทำงานเพื่อสังคมไทยอย่างแท้จริง แต่ก็น่าแปลกใจที่ดูเหมือนว่าในคนรุ่นผม นั้น แทบจะไม่มีใครรู้จักบุคคลผู้นี้อีกต่อไป ก็เพราะในโลกที่เต็มไปด้วยความโลภ ความเกลียดชัง และความหลงมัวเมา ดูเหมือนแทบจะหาที่ยืนให้กับคนตรงอย่างอาจารย์สุลักษณ์ไม่ได้ ในโลกแห่งความมัวเมาในกิเลส ตัณหา และมายาภาพทางวัตถุ เสียงเตือนของอาจารย์สุลักษณ์ กลับถูกมองว่าเป็นเสียงตะโกนคำของคนที่บ้าขวาง

โลกคนหนึ่ง ที่ไม่มีใครอยากจะรับฟัง แต่สำหรับผมแล้ว อาจารย์คือมนุษย์ธรรมดาๆ ที่ยิ่งใหญ่ ท่านยืนหยัดในความเป็นตัวท่านเสมอมา ท่านพูดความจริงในสิ่งที่ท่านเห็น เป็นพลังแห่งสัจจะที่ทะลุทะลวงเมฆหมอกมายา สู่การค้นหาเหตุปัจจัยของปัญหาที่แท้ ทุกที่ที่ท่านไปใครๆ ต่างก็เกรงกลัว ก็เพราะพลังแห่งสัจจะในตัวท่านนั้นจะทำให้ผู้คนหวั่นเสียวเอาได้ง่ายๆ เราจึงมักเห็นอาจารย์เลือกที่จะใช้ชีวิตอยู่ตามชายขอบของสังคมไทยเสมอ ท่านไม่เคยรับตำแหน่งใดๆ จากหน่วยงานภาครัฐ ท่านไม่เห็นด้วยกับแนวคิดการศึกษาในระบบโรงเรียน ไม่เคยเชื่อมั่นในความเป็นสถาบันที่ตั้งอยู่บนโครงสร้างทางอำนาจ ไม่ยอมรับในโฆษณาชวนเชื่อใดๆ ของบริษัทข้ามชาติทั้งหลายที่กำลังทำร้ายทรัพยากรธรรมชาติและผู้คนทั่วโลกอย่างไม่ปราณี

ในภาษาอังกฤษมีคำๆ หนึ่งที่ใช้เรียกบุคคลที่มีพลังพิเศษในการรักษาเยียวยาโรคภัยไข้เจ็บ สามารถทำนายอนาคต หรือเป็นอาจารย์ทางจิตวิญญาณให้กับผู้คนในชุมชนพื้นเมือง คำนั้นคือคำว่า “Shaman” สำหรับผมแล้ว อาจารย์ผู้สัจธรรมคือ “Social Shaman” หรือ “หมอเยียวยาสังคม” ของสังคมไทยและสังคมโลก อาจารย์เป็นตัวอย่างของบุคคลที่เลือกที่จะดำรงชีวิตอยู่ตามชายขอบของสังคมเสมอมา ด้วยการลงไปเยี่ยมเยียน อาศัย และเรียนรู้จากชาวบ้าน ชาวนา ผู้ทุกข์ยาก และจากประสบการณ์ตรงกับผู้คนที่เหล่านั้นเอง ที่ทำให้อาจารย์สามารถมองสิ่งต่างๆ อย่างชัดเจนในมุมกว้าง ด้วยจิตที่เป็นอิสระ ท่านจะเรียนรู้และทำความเข้าใจถึงรากและเหตุปัจจัยของปัญหาเสมอ จากนั้นจึงทำหน้าที่เป็นผู้เยียวยา ด้วยการเสนอทางเลือกใหม่ๆ ให้กับสังคม เป็นยาชนิดที่ไม่เคยมีใครกล้าคิดและกล้าลองมาก่อน อาจารย์คือหมอผู้เดินทางไปในโลกกว้างเมื่อแจกจ่ายยาแห่งมิตรภาพถักทอเป็นเครือข่ายที่แข็งแกร่งของกัลยาณมิตรในหลายชาติหลายวัฒนธรรม อาจารย์เป็นบุคคลในตำนานที่มีชีวิต ที่ยังคงทำหน้าที่อันเต็มเปี่ยมไปด้วยคุณค่าและความหมายในสัจจะ ท่านคือผู้ทำนายชะตาของสังคมด้วยความเข้าใจเหตุปัจจัยภายในสังคมอย่างลึกซึ้ง ท่านเป็นผู้นำธรรมะมาสู่การปฏิบัติ ดำเนินชีวิตด้วยความงามที่เรียบง่ายภายใน จนธรรมะเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตบุคคลผู้นั้นอย่างที่ไม่สามารถแยกขาดจากกันได้ เพราะอาจารย์เรียนรู้ที่จะมองและเข้าใจทุกสิ่งตามที่เป็นจริง ความกลัวจึงไม่สามารถครอบงำจิตใจของท่านได้ ชีวิตของอาจารย์ผู้สัจธรรมจึงกลายเป็นต้นกำเนิดแห่งแรงบันดาลใจให้กับเยาวชนคนรุ่นใหม่ ผู้แสวงหาสัจจะทั้งหลายท่ามกลางความมืดมนแห่งปัญญาในปัจจุบัน

ในโลกอันเต็มไปด้วยเมฆหมอกแห่งอวิชชา หากที่จะมองเห็นอะไรได้ตามจริง ผมได้เลือกที่จะเดินตามรอยเท้าของหมอเยียวยาสังคมเช่นอาจารย์ผู้สัจธรรม เลือกที่จะอาศัยอยู่ตามชายขอบของสังคม กระแสหลัก ทำงานอยู่ภายนอกอำนาจสถาบัน คอยตรวจสอบและตั้งคำถามในสิ่งที่คนส่วนใหญ่เชื่อถือตามๆ กันมา คอยสืบค้นติดตามข้อมูลสำคัญที่ใครๆ ต่างหลงลืมหรือมองข้าม และที่สำคัญที่สุดคือเรื่องของจิตวิญญาณการฝึกฝนด้านใน เพราะผมเชื่อว่า อันจิตใจที่ง่ายงามจะเป็นดั่งประกายแสงแห่งความรัก ความเอื้ออาทร อันปรารถนาความสุขให้แก่ชีวิตผู้อื่น สิ่งนี้จะมีค่ายิ่งกว่าการช่วยเหลือใดๆ อาจารย์ผู้

ลักษณะได้แสดงให้เห็นว่า การช่วยที่ดีที่สุดคือการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่จะรัก เรียนรู้ที่จะเข้าใจ อัน
เป็นสิ่งที่ออกมาจากความเต็มเปี่ยมภายในที่แท้

วิจักขณ์ พานิช

มหาวิทยาลัยนาโรปะ

โบลด์เดอร์ โคโลราโด

๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๘